

POUŽITÍ ATOMOVÝCH ZBRANÍ A ORGANISACE PROTIATOMOVÉ OCHRANY V ARMÁDNÍCH OPERACÍCH

Plukovník Bohumil Janda

Použití atomových zbraní v útočné operaci armády

Atomových zbraní se v útočné operaci armády používá podle rozhodnutí velitele frontu. Front je zesilován speciálními útvary atomového napadení, které se veliteli armády přímo nepodřizují.

Atomové údery v útočné operaci frontu jsou prováděny ve prospěch armád prvního sledu frontu na směr jeho hlavního úderu. Někdy mohou být provedeny i ve prospěch armády na samostatném směru.

Ty armády, v jejichž útočném pásmu jsou frontem provedeny atomové údery, musí učinit všechna opatření, která zabezpečují plné využití výsledků těchto úderů.

Úspěch atomového napadení závisí ve velké míře na přípravě, kterou provedou armády ve svých pásmech.

Velitel armády má právo v rozsahu přiděleného počtu atomových pum vyzvat velitele atomového svazku (útvary) k provedení atomového úderu. Na jeho VS je představitel atomového svazku (útvary). Je možné, že s vývojem doby budou v budoucnosti i v armádách prostředky atomového napadení.

Použití výbušných atomových zbraní je typické a účelnější pro útočnou operaci, neboť umožňuje rychlé splnění úkolů útočné operace.

Bojové radioaktivní látky jsou k tomuto účelu méně vhodné, protože neboří, neúčinkují rychle a okamžitě, nevyřazují živou sílu z boje, nehledě na to, že citelně omezují náš vlastní manévry v hloubce nepřátelské obrany.

Jednou z nejdůležitějších otázek použití atomových zbraní je provedení atomových úderů při atomové přípravě.

Předpis Oper-I-3 praví, že při dostatečném množství atomových úderů není třeba vedle atomové přípravy provádět i dělostřeleckou přípravu zteče. Dělostřelecký útok se v tomto případě zahajuje přímo dělostřeleckou podporou nebo doprovodem.

Takový případ však bude dost vzácný, a proto bude třeba řešit otázku provedení atomových úderů vzhledem k dělostřelecké a letecké přípravě.

Mohou nastat tři základní varianty.

Atomové údery budou provedeny

- a) před dělostřeleckou a leteckou přípravou,
- b) v průběhu dělostřelecké a letecké přípravy,
- c) na konci dělostřelecké a letecké přípravy.

Kdy které z těchto variant použít?

Odpověď bez znalosti konkrétní situace by byla velice těžká, protože provedení atomových úderů závisí na sestavě nepřítele, zejména jeho záloh, na rázu jeho obrany, na vlastních silách, zvláště na množství vlast-

ního dělostřelectva, na dokonalosti zpráv průzkumu o nepřátelské obraně a j.

Provedení atomových úderů na začátku dělostřelecké a letecké přípravy má velkou výhodu v tom, že následkem neočekávaného použití atomových zbraní jejich účinek je poměrně veliký a dělostřelectvu je dána možnost v dělostřelecké přípravě zničit nebo umlčet ty objekty, které nebyly dostatečně zničeny nebo umlčeny atomovými údery.

Velkou nevýhodou je, že výsledků atomových úderů není možno rozhodně využít okamžitou ztečí tanků a pěchoty po provedení atomových úderů a že nepříteli je dána možnost přisunout zálohy k ohroženým úsekům a provádět opatření k přehrazení směru útoku naznačených našimi atomovými údery. Názor, že provedení atomových úderů prozrazuje směr hlavního úderu armády, je sice pravdivý, ale ne rozhodující, protože i dělostřelecká příprava sama naznačuje úsek průlomu armády.

Atomové údery provedené na konci dělostřelecké přípravy mají svou výhodu v tom, že dávají lepší možnost využít jejich výsledků vlastními vojsky a zbavují nepřítele možnosti provést závčas manévr k zahrazení úseků našeho atomového napadení. Nevýhoda je ve ztrátě prvku překvapení a v nemožnosti zničit a umlčet v dělostřelecké přípravě prostory nedostatečně zničené nebo umlčené atomovými zbraněmi.

Atomové údery provedené v průběhu dělostřelecké přípravy zvyšují nebo snižují výhody i nevýhody obou předcházejících variant. Vyskytují se názory, že atomové údery provedené v průběhu dělostřelecké přípravy jsou velice účinné, neboť v době přenosů palby mezi jednotlivými palebnými přepady dělostřelecké přípravy nepřítel, neznaje dobu trvání naší dělostřelecké přípravy, ani její strukturu, bude v očekávání zteče naší pěchoty a tanků zaujímat pohotovost v zákopech a nepřátelské dělostřelectvo zahájí vytahování děl z úkrytů na palebné pláne a tím se stane zranitelnějším.

Tomuto názoru můžeme dát za pravdu, jen co se týče dělostřelectva, živé síly a bojové techniky rozmístěné v prvních dvou zákopech nebo dokonce v celém prvním postavení, neboť do vyrazení skutečné zteče naší pěchoty a tanků nebude nepřítel přivádět více svých sil do nejvyššího stupně pohotovosti, při kterém živá síla a bojová technika opouští úkryty a zaujímá svoje bojové postavení.

Živá síla a bojová technika na druhém a třetím postavení, na které dopadne většina atomových pum, jakož i zálohy nepřítel počínaje plukovními zůstanou v úkrytech až do začátku zteče naší pěchoty a tanků.

Vzhledem k tomu, že ve většině případů provádíme údery na druhé a třetí postavení hlavního pásma obrany nepřítel a jen na některé objekty prvního postavení, vidíme, že bychom nemohli využít atomových úderů na hlavní síly prvního postavení. Plného účinku bychom dosáhli jen proti nepřátelskému dělostřelectvu, a to jen při jeho dokonalém předcházejícím průzkumu.

Vycházejíce z těchto úvah vidíme, že není možné šablonovitě řešit otázku provedení atomových úderů a že musíme vždy brát v úvahu konkrétní podmínky situace.

Atomová příprava se provádí na celé hlavní pásmo nepřátelské obrany nebo na jeho jednotlivé prostory. Může být provedena v celé hloubce

hlavního pásma počínaje od jeho předního kraje nebo počínaje třetím zákopem prvního postavení.

První způsob bude velmi řídký, neboť vyžaduje odvedení našich vojsk do hloubky 2 až 5 km od předního okraje nepřátelské obrany, což je opatření velmi složité a může působit nepříznivě na morálku.

Výhodnější se proto jeví druhý způsob, který umožňuje provést atomové údery na bezpečnostní vzdálenost od našich vojsk jsoucích v přímém dotyku s nepřítelem.

Při organizaci atomové přípravy naskytne se i taková důležitá otázka, je-li účelné provést v ní atomové údery na sborové zálohy, které jsou rozmístěny v pásmu sborových záloh nepřítele. K tomu lze říci, že to závisí na stupni vybudování tohoto pásma nebo na vybudování prostoru rozmístění těchto záloh, nejsou-li přímo v druhém pásmu. Údery bude možno provést tehdy, nebude-li prostor zaujatý sborovými zálohami vybudován, ale to bude zřídka. Je proto účelnější v ostatních případech počkat s provedením atomových úderů na sborové zálohy až na dobu, kdy se budou sborové zálohy shromažďovat ve výchozím položení k protizteči, t. j. na dobu, kdy se stanou nejzranitelnějšími. Zaujmou-li sborové zálohy nepřítele pásmo sborových záloh, bude účelné provést na ně atomové údery teprve před ztečí tohoto pásma vojsky armády v době, kdy budou tato vojska ve vzdálenosti 2 až 5 km od objektů atomového napadení.

Celková spotřeba atomových zbraní v útočné operaci armády útočící na směr hlavního úderu frontu je v dnešní situaci asi 11 až 13 atomových pum. Armáda útočící na samostatném směru dostane méně atomových pum a v některých případech bude útočit i bez atomových zbraní.

Z celkového počtu asi 11 až 13 pum můžeme přibližně počítat

- pro průlom hlavního pásma nepřátelské obrany s pěti atomovými pumami (z toho 2 až 3 malé a 2 až 3 střední ráže),
- pro průlom pásma sborových záloh nebo proti sborovým zálohám s dvěma atomovými pumami,
- pro průlom armádního obranného pásma nebo proti částem armádní zálohy také s dvěma atomovými pumami,
- pro průlom pásma skupiny armád nebo proti částem zálohy skupiny armád rovněž s dvěma atomovými pumami.

Jako záloha velitele armády zůstane jedna až dvě atomové pumy.

Spotřeba a cíl použití atomových zbraní nemohou být určovány šablonovitě. V příkladě jsem uvedl jen základní použití. V některých případech místo úkolů tu uvedených může být použito atomových zbraní k ničení obklíčeného nepřítele, při pronásledování, při násilném přechodu vodních toků, což konečně ve většině případů bylo spojeno s průlomem některého obranného pásma, k zabezpečení zasazení druhého sledu armády, při odrážení protiúderů a p.

Při organizaci použití atomových zbraní musí velitel armády vycházet z těchto možností atomových zbraní:

Jsou-li vojska na bojišti v úkrytech, možno počítat s následujícími účinky atomových pum:

Operný bod nebo praporní uzel obrany (2,2×1,3 km) bude mít při zásahu malou atomovou pumou 75% a při zásahu střední atomovou pumou 100% ztrát. Malá puma zcela vyřadí dělostřelecký oddíl. Tan-

kový prapor v prostoru soustředění bude mít od střední pumy 50% ztrát, budou-li osádky v tancích. Prapor motorisované pěchoty v prostoru soustředění může být zásahem malé pumy zcela vyřazen z boje. Nepřátelskému pěšimu pluku ve výchozím položení (3×4 km) způsobí střední atomová puma 40% ztrát. Totéž platí pro jedno bojové skupení obrněné divise.

Jsou-li vojska na bojišti mimo úkryty, utrpí pěší pluk ve výchozím položení od malé atomové pumy asi 70% ztrát. Bojové skupení obrněné divise utrpí při zásahu střední atomovou pumou 100% ztrát.

Malá atomová puma může za těchto podmínek vyřadit několik dělostřeleckých oddílů. Pěší divisi v prostoru soustředění způsobí malá puma 16% a střední puma 40% ztrát. Tankovému praporu v prostoru soustředění možno střední pumou způsobit ztráty do 100%.

U vojsk na pochodu závisí účinek na vzdálenostech mezi jednotlivými vozidly. Při vzdálenostech 25 m (33 m, 90 m) můžeme způsobit střední atomovou pumou tankovému praporu ztráty 100% (80%, více než 30%), praporu pěchoty pak malou atomovou pumou 100% (více než 60%, asi 25%).

Povinnosti velitele armády a jeho štábu při přípravě použití atomových zbraní v útočné operaci

Ze začátku jsem uvedl, že se atomových zbraní používá podle rozhodnutí velitele frontu. Avšak velitel armády, v jejímž útočném pásmu budou atomové údery provedeny, nesmí se stát v tomto směru pasivním a vyčkávat rozkazu, kam a kdy velitel frontu podnikne atomové údery, nýbrž musí se stát aktivním pomocníkem velitele frontu při přípravě použití atomových zbraní, protože sám má nejlepší přehled o nepříteli, který je v jeho útočném pásmu.

Již při přípravě svého rozhodnutí musí si ujasňovat situaci s hlediska použití atomových zbraní:

- jakých sil a prostředků atomového napadení bude použito v útočném pásmu jeho armády,
- na které hlavní objekty je nutno provést atomové údery,
- kde dovoluje terén nejvýhodněji použít atomových zbraní,
- kdy bude podle času a čar výhodné provést atomové údery (před dělostřeleckou přípravou nebo v jejím průběhu a p.),
- jak jsou výhodné povětrnostní podmínky.

V některých případech si velitel frontu vyžádá od velitele armády informační zprávu o tom, jak by bylo nejvýhodnější použít atomového úderu v útočném pásmu armády.

Jakmile se velitel frontu rozhodne a stanoví použití atomových zbraní, vypracuje štáb frontu »Plán použití atomových zbraní v útočné operaci frontu«. Jednotlivým armádám je vydáván výpis z tohoto plánu, který obsahuje

- cíl použití atomových zbraní v útočném pásmu armády,
- síly a prostředky atomových zbraní v útočném pásmu armády,
- plánované atomové údery podle období operace (na které objekty a s jakým úkolem), po případě i jiný způsob využití atomových zbraní,

- základy součinnosti mezi jednotkami používajícími atomových zbraní, letectvem a dělostřelectvem,
- signály, podle kterých budou prováděny atomové údery,
- opatření pro bezpečnost vlastních vojsk (v jaké vzdálenosti musí být vojska při atomových úderech, vyznačení vlastního předního okraje pro letectvo provádějící atomové údery, budování úkrytů a p.),
- opatření k utajení použití atomových zbraní (kdy oznámit vojskům, že bude použito atomových zbraní, kdy to bude oznámeno jen nejodpovědnějším funkcionářům, kdy všem a p.).

Velitel armády prostuduje, jaký vliv budou mít atomové zbraně na útočnou operaci, a náčelník štábu přednese mu informační zprávu o účinnosti použití atomových zbraní v útočné operaci armády, v níž

- zhodnotí možnosti atomových úderů i jiného použití atomových zbraní, a jaký bude jejich vliv na průběh útočné operace armády,
- jaké ztráty mohou být způsobeny nepříteli a kde,
- jaké překážky vzniknou pro vlastní vojska při provedení atomových úderů nebo při jiném použití atomových zbraní (rozmístění objektů a komunikací, požáry, úseky zamořené bojovými radioaktivními látkami a p.) a jaká opatření je třeba učinit k jejich odstranění,
- jaká opatření je nutno učinit z vlastní strany k zabezpečení použití atomových zbraní a k využití výsledků atomových zbraní.

Všechny otázky použití vlastních atomových zbraní se pak odrážejí v ostatních plánových dokumentech armády, jako je operační rozkaz, plán operace, plány použití druhů vojsk a při plánování součinnosti s letectvem.

Organizace protiatomové ochrany v útočné operaci armády

Současně s organizací použití vlastních atomových zbraní je velitel armády povinen organisovat protiatomovou ochranu vojsk.

Cílem protiatomové ochrany v útočné operaci je zabezpečit vojska před účinkem nepřátelských zbraní a zabezpečit bojeschopnost vojsk a vysoké tempo operace.

Nepřítel může v přípravném období operace provést atomové napadení zejména při příchodu našich vojsk k jeho hlavnímu obrannému pásmu a při zaujímání výchozího položení našimi vojsky.

V průběhu útočné operace hrozí nebezpečí nepřátelského atomového napadení, zejména při protiztečích a protiúderech nepřitele i při zasazování našich druhých sledů nebo rychlých skupin.

Velitel armády je proto povinen

- zhodnotit situaci vzhledem k možnostem použití atomových zbraní nepřitelem,
- využít všech druhů průzkumu (vzdušného průzkumu, výsledku zaječů, agentury, partyzánů a p.) k zjištění atomových zbraní nepřitele (umístění atomového dělostřelectva, letišť s nosiči atomových pum, základen k odpalování dálkových střel a p.),
- vyvodit závěry, kdy je možno očekávat nepřátelské atomové napadení,

— zjistit, jak je situace výhodná pro použití nepřátelských atomových zbraní a jakými opatřeními je možno tyto výhody omezit nebo vyloučit,

— zhodnotit, jaké má armáda možnosti protiatomové ochrany (síly, prostředky, je-li dostatek času všechny uvést v život).

Mluvil jsem o tom, že je třeba všemi prostředky zjistit, zda nepřítel použije atomových zbraní. Tomu obvykle nasvědčuje řada příznaků jako na příklad:

— odvádění vojsk z předního okraje,

— zaujímání palebných postavení atomovým dělostřelectvem,

— zjištění startovacích ploch pro řízené střely,

— zjištění speciálního letectva používaného k provádění atomových úderů na letištích,

— zesílení ženižního budování terénu,

— zesílení vzdušného průzkumu,

— zesílení boje o převahu ve vzduchu k získání volnosti jednání pro atomové letectvo,

— zesílení povětrnostního pozorování.

Velitel armády je povinen učinit aktivní opatření protiatomové ochrany, a proto musí vydat pokyny pro ničení atomových prostředků nepřítel, které se musí odrážet zejména v plánu bojového použití dělostřelectva a v plánu součinnosti s letectvem. Ničení letadel — nosičů atomových pum ve vzduchu pak provádí protiletadlovými prostředky, podle plánu protivzdušné obrany.

Velkou pozornost musí velitel armády věnovat maskování vojsk, zejména ve výchozím položení a při všech příležitostech, kdy dochází k soustředování vojsk v průběhu operace.

Po organizaci protiatomové ochrany vydává velitel armády náčelníkovi štábu, náčelníkům druhů vojsk a služeb pokyny pro protiatomovou ochranu, v kterých uvádí

— krátké závěry ze zhodnocení situace s hlediska použití nepřátelských atomových zbraní (kdy, kde, na které objekty a odkud očekává nepřátelská atomová napadení),

— hlavní úkoly protiatomové ochrany vojsk podle období operace: *v přípravném období* — zabezpečit přeskupení vojsk, přípravu a zaujetí výchozího položení;

v prvním období — zejména zabezpečení průlomu taktické hloubky nepřátelské obrany;

v ostatních obdobích — zabezpečení úspěšného útoku vojsk v operační hloubce nepřátelské obrany,

— způsob uvědomění vojsk o nebezpečí atomového napadení,

— signály atomové výstrahy a atomového poplachu; činnost vojsk po těchto signálech,

— organizaci radiačního průzkumu; na kterých směrech klást úsilí radiačního průzkumu; jak zesílit podřízené svazky silami a prostředky radiačního průzkumu; vytvoření armádních záloh radiačního průzkumu (co, kde a na kterých směrech se předpokládá jich použít),

— ženižní budování terénu s protiatomového hlediska; v jakých lhůtách a v jakém rozsahu, jak využívat ochranných vlastností terénu, jak využít obranných staveb nepřítele,

— odstranění následků atomového napadení (opatření armádního měřítka); jaké síly jsou vyčleněny k odstranění následků (k hygienické očiště, desaktivaci, hašení požárů, odstraňování závalů, záchranným pracím atd.), jejich úkoly a úseky činnosti.

Na základě těchto pokynů a na základě rozhodnutí velitele armády vypracovává štáb armády »Plán protiatomové ochrany«, který může mít i grafickou formu opatření. Protiatomová ochrana se ještě odráží v operační části plánu operace a v plánech bojového použití druhů vojsk.

Použití atomových zbraní a organizace protiatomové ochrany v obranné operaci armády

Při obranné operaci armády poskytují atomové zbraně možnost provést atomové údery současně s dělostřelectvem i letectvem v přípravném období nepřátelského útoku i v průběhu útoku.

Atomových zbraní je nutno používat neočekávaně na nejdůležitějším směru a je možno jimi provést údery na celou hloubku operační sestavy nepřítele.

I v obranné operaci jsou nejúčinnější výbušné atomové zbraně. Ve srovnání s útočnou operací je možno v širším měřítku použít bojových radioaktivních látek, které vyčerpávají živou sílu nepřítele a omezují jeho bojovou činnost. I v obranné operaci však mají jen podružnou úlohu pro svůj pomalý účinek.

Další rozdíl ve srovnání s útočnou operací je ve volbě způsobu výbuchu atomových pum. V obraně je možno využít pozemních výbuchů, které způsobují silnější účinky v blízkosti epicentra a silně zamořují terén.

Cílem použití atomových zbraní v obranné operaci je zničit útočícího nepřítele a vytvořit výhodné podmínky pro přechod vojsk frontu k protiútoku (protiofensivě).

Lze předpokládat, že frontu bránícímu se na důležitém směru bude možno přidělit okolo 15 atomových pum a jiných atomových prostředků i více. Většiny těchto prostředků bude zpravidla použito v pásmu té armády, která se bude bránit na směru hlavního úderu nepřítele.

Atomových zbraní se používá v obranné operaci armády

- k atomové protipřípravě — ke zmaření útoku nepřítele,
- k zabezpečení mocného armádního protiúderu,
- k zničení nepřátelských prostředků atomového napadení,
- k zmaření shromáždění a rozvinování nepřátelských vojsk,
- k zmaření zasazení druhých sledů do boje a do sražení,
- k boji o převahu ve vzduchu napadáním nepřátelských letišť,
- k narušení velení a práce týlu.

Organisace provedení atomové protipřípravy

Cílem atomové protipřípravy je způsobit velké ztráty nepříteli před zahájením útoku, oddálit útok nepřítele a v některých případech ho znemožnit vůbec.

Hlavními objekty atomových úderů při atomové protipřípravě jsou svazky prvního sledu armádních sborů, divise prvního sledu nepřítele a často i divise druhého sledu.

Zaujímá-li nepřítel výchozí položení v hloubce, provádějí se údery proti plukům prvního sledu divisi (na jeden pluk jedna střední atomová puma).

Zaujímá-li nepřítel výchozí položení před předním okrajem naší obrany, provádějí se údery proti druhým sledům pěších pluků malými pumami a proti pěším plukům druhého sledu středními pumami, abychom se vyvarovali způsobení ztrát vlastním vojskům. První sledy pěších pluků budou vystaveny palbě dělostřelectva a náletům letectva.

Je třeba zdůraznit, že atomová protipříprava nesmí být prováděna izolovaně a že musí být těsně spjata s dělostřeleckou a leteckou protipřípravou, která zpracovává ty úseky, které nebyly zasaženy atomovou protipřípravou. Atomová dělostřelecká a letecká protipříprava se provádí podle jednotného plánu. Začátek protipřípravy je proveden atomovými údery, hned za nimi následuje dělostřelecká protipříprava, kterou potom dovršuje letectvo svými údery.

Podobně jako dělostřelecká a letecká protipříprava plánuje se atomová protipříprava na několika úsecích, na předpokládaných směrech nepřátelských útoků po každé po dvou variantách:

- nepřítel zaujal svoje výchozí položení před předním okrajem naší obrany,
- nepřítel odvedl svoje vojska do hloubky.

Důležitou otázkou je správná volba okamžiku provedení atomové protipřípravy. Je nezbytné všemi prostředky průzkumu zavčas a přesně zjistit výchozí položení a čas jeho zaujetí, abychom provedli atomové údery neočekávaně a předešli nepříteli v provedení atomových úderů jeho atomové přípravy.

Kolik atomových prostředků vyžaduje atomová protipříprava?

Podle amerických názorů může skupina armád útočit dvěma armádami v prvním sledu a armáda druhého sledu se zasazuje do sražení tam, kde se projeví úspěch prvního sledu; armádní sbory o čtyřech divisích mohou mít v prvním sledu dvě pěší divise, v druhém jednu pěší divisi a jednu obrněnou divisi nebo v prvním sledu tři pěší divise a v druhém jednu obrněnou divisi. V prvním sledu dvou armádních sborů bude 4 až 5 divisi.

Nepřátelský útok bude zmařen, jestliže způsobíme vážné ztráty (t. j. 40 až 50%) svazkům prvního sledu.

Pěší divise prvního sledu mají ve výchozím položení šířku 8 až 10 km a hloubku do 12 km. V prvním sledu dva pluky a jeden v druhém sledu. Pluk ve výchozím položení zaujímá do šířky do 3 km a do hloubky 3 až 4 km.

Při použití střední atomové pumy a při jejím výbuchu ve středu bojové sestavy pěšího pluku nepřítele je možno mu způsobit ztráty až 40% v živé síle a 15 až 20% v bojové technice.

Abychom tedy pěším divisím nepřítele způsobili ztráty 40 až 50%, je třeba proti každé použít alespoň dvou atomových pum.

Na směru hlavního úderu nepřítele potřebujeme tudíž k úderům proti dvěma až třem divisím prvního sledu a proti jedné až dvěma divisím druhého sledu 6 až 10 atomových pum.

Jsou-li naše vojska blíže než 3 km od prostoru, do kterého se má provést atomová protipříprava, je nutné pro ně vybudovat spolehlivé úkryty. Vane-li vítr směrem k nepříteli, je možno provést i pozemní výbuchy, které způsobí zasažení nepřítele i radioaktivním oblakem.

Provede-li se skupinový výbuch na frontě 20 až 30 km, je terén na hloubku 30 až 50 km radioaktivně zamořen v celé operační sestavě nepřítele. Vojska jsou nucena používat prostředků ochrany proti bojovým radioaktivním látkám. Část živé síly je zasažena radioaktivním oblakem. Může dojít i k tomu, že opustí zamořený terén.

Použití atomových zbraní k zabezpečení protiúderu

Volba objektů atomových úderů se provádí v průběhu obranného sražení a je třeba neustále brát v úvahu situaci vlastních vojsk i nepřítele.

Atomových zbraní se používá neočekávaně na nejdůležitějším směru proti kompaktním nepřátelským uskupením. Objekty atomových úderů nesmějí omezovat manévry vlastních vojsk a musí zaručit jejich bezpečnost. Aby atomovým úderem byl opravdu zasažen zvolený cíl, musí být po celou dobu pozorován. Změní-li cíl polohu, je třeba včas vyrozumět atomový svazek (útvary) určený k provedení atomového úderu.

Atomové údery je účelné provést na druhé sledy divisí a sborů, zejména na tankové svazky při zasazování do sražení. Atomové údery na divise prvního sledu je výhodné provádět malými pumami vzdušnými výbuchy. Na divise druhého sledu středními pumami a použít při větru k nepříteli pozemních výbuchů.

Jaké množství atomových pum je třeba k zabezpečení armádního protiúderu?

Na úseku protiúderu prováděného sborem druhého sledu (12 km) možno očekávat nepřátelská vojska v síle do jedné a půl pěší nebo obrněné divise, v hloubce pak jednu až dvě divise (nepřátelské zálohy) na přesunu. K úspěšnému zabezpečení protiúderu je třeba způsobit značné ztráty jedné až dvěma divisím. Nepřítel nebude zpravidla zakopán. Divise bude rozvinuta do šířky a do hloubky na 10 km (t. j. na ploše asi 100 km²). Atomová střední puma zasáhne ničivě živou sílu, která je mimo úkryty na ploše 20 km², což odpovídá přibližně ploše zaujaté asi jedním pěším plukem. K způsobení vážných ztrát jedné divisí je třeba 2 atomových pum. Musíme tedy k zabezpečení protiúderu počítat s 2 až 4 atomovými pumami.

Při přípravě a provedení protiúderu je třeba organizovat těsnou součinnost mezi svazky a útvary používajícími atomových zbraní a dělostřelectvem i letectvem (zejména vyznačení předního okraje vlastních vojsk, signály atomových úderů a p.). Do štábů svazků provádějících protiúder jsou vysíláni představitelé letectva provádějícího atomové údery.

V celkovém závěru dojdeme k výsledku, že ve prospěch armády bránící se na hlavním směru může front použít

- k atomové protipřípravě 6 až 10 a k zabezpečení protiúderu 2 až 4 atomových pum. Tedy celkem 8 až 14 atomových pum, z nichž asi polovinu malé ráže. Vede-li nepřítel svůj hlavní úder na styku dvou armád, může se vyčlenit pro každou z těchto armád 4 až 7 atomových pum.

Úloha velitele armády a jeho štábu v organizaci použití atomových zbraní v obranné operaci

Podobně jako v útočné operaci i v obranné operaci se používá atomových zbraní podle rozhodnutí velitele frontu a podle plánu sestavného štábu frontu.

Avšak i v obranné operaci musí velitel armády zabezpečit co nejúčelnější použití atomových zbraní v pásmu jeho armády.

Některé atomové údery se provádějí na výzvu velitele armády (k zabezpečení protiúderu).

Velitel frontu může vyžádat od velitele armády zprávu týkající se možných variant a objektů atomových úderů.

Velitel armády musí hodnotit situaci vzhledem k možnosti použití atomových zbraní jak pro uvedenou zprávu určenou veliteli frontu, tak pro plánování operace.

Při hodnocení nepřitele musí studovat a dělat závěry z jeho síly, uskupení, kde může zaujmout výchozí položení, pravděpodobnou dobu přechodu do útoku, pravděpodobný směr jeho hlavního úderu, má-li a jak může použít atomových zbraní, jak jsou rozmístěny jeho prostředky atomového napadení.

Při hodnocení vlastních vojsk musí uvažovat, jakých druhů atomových zbraní, kým a kde je výhodno použít a jaký vliv to bude mít na vedení obranné operace, kde a jak použít atomových zbraní podle jeho výzvy, jak zabezpečit bezpečnost vlastních vojsk.

Dále studuje, jaký vliv má terén a počasí (přihlíží i k povětrnostní předpovědi) na použití atomových zbraní vlastních i nepřátelských.

Po přednesení zprávy veliteli frontu dostane od štábu frontu »Výpis z plánu použití atomových zbraní«; dále pak je činnost obdobná jako v útočné operaci.

Organisace a plánování protiatomové ochrany v obranné operaci armády

Hlavními opatřeními pro úspěšnou organizaci protiatomové ochrany jsou

- provádění nepřetržitého průzkumu všech druhů k zjištění příprav nepřitele k atomovému napadení,
- vedení boje s nepřátelskými prostředky atomového napadení při přípravě i v průběhu obranné operace,
- rozptýlení svazků a útvarů v jejich pásmech, úsecích a rajonech,
- hluboká operační sestava vojsk,
- důkladné provedení ženijních opatření vzhledem k požadavkům protiatomové ochrany,
- příprava záložních prostorů, rozmístění vojsk, VS i VP,
- vytvoření rozvinuté komunikační sítě,
- provedení opatření operačního maskování.

Cílem protiatomové ochrany je zabezpečit vojska před nepřátelskými atomovými údery a zachovat jejich bojeschopnost.

Podle amerických názorů se předpokládá zabezpečit polní armádu útočící na hlavním směru 15 až 20 atomovými pumami.

Hlavním úkolem protiatomové ochrany při přípravě obranné operace je zabezpečit vybudování obranného pásma armády s protiatomového hlediska.

V průběhu obranné operace pak zabezpečit rychlý manévř záloh a druhých sledů, jejich přesun na čáry rozvinutí a zasazení jich do boje a zabezpečit vysoké tempo protiúderu.

Organisace protiatomové ochrany se provádí na základě rozhodnutí velitele armády pro operaci a na základě jeho pokynů pro protiatomovou ochranu podobně jako v útočné operaci.

Úkoly radiačního průzkumu se týkají

- zjištění zamořených úseků v prostorech vlastních vojsk,
- určení úrovně radiace při útoku nepřítele.

K provádění radiačního průzkumu kromě organických jednotek může být armáda zesílena jedním až dvěma samostatnými prapory protichemické ochrany typu A, z nichž každý může postavit do 12 dosimetrických hlídek.

Důležitým opatřením protiatomové ochrany je ženijní vybudování obranného pásma armády s protiatomového hlediska.

V současných podmínkách vzrostly takticko-technické nároky na obranné objekty, na způsob vybudování jednotlivých pásem obrany, které musí pokrývat vojskům ochranu jak proti tlakové vlně, tak proti světelnému záření a pronikavé radiaci. To se děje zesílením konstrukcí, zvětšením tloušťky nakrytí objektů, zesílením vchodů, ochrannou pozorovací průzorů a střílen a protipožárními opatřeními.

Při budování úkrytů s protiatomového hlediska vycházíme z následujících norem:¹⁾

	při ruční práci	při použití mechanisace
— ochranný úkryt pro 10 mužů, lehkého typu	50 dv	30 dv
— okop pro tank s pohotovostním úkrytem pro osádku	40 dv	16 dv
— okop pro dělo s úkrytem pro zbraň a obsluhu	50 dv	30 dv
— okop pro auto	30 dv	8 dv
Na vybudování praporečního rajonu obrany:		
— objekty 1. pořadí	7 praporeční (při ruční práci)	
— objekty 2. pořadí	7 praporeční (při ruční práci)	
— úplné vybudování	28 praporeční (při ruční práci)	
	20 praporeční (při použití mech.)	

Velkou důležitost v obraně má organizace záchranných a odklízovacích prací, opatření proti požárům a deaktivace terénu vzhledem k provádění manévru záloh a druhých sledů.

Postup plánování protiatomové ochrany je obdobný jako v útočné operaci.

¹⁾ Uvedené normy platí pro u nás obvyklou středně kopnou půdu.

V plánu protiatomové ochrany jsou plánována všechna protiatomová opatření jak v přípravném období, tak i při vedení operace podle všech variant operace.

Závěr

Přesto, že se v útočných i obranných armádních operacích používá atomových zbraní podle rozhodnutí velitele fronty, je povinností velitele armády pečlivě studovat podmínky úspěšného provedení operace s hlediska použití atomových zbraní a dát veliteli fronty podklady pro jejich nejúčelnější použití v pásmu své armády. Velitel armády je povinen učinit s pomocí svého štábu všechna opatření k okamžitému využití jejich ničivého účinku a v rychlém tempu smělym manévrem rozhodně ničit velká uskupení nepřítele, při čemž musí organisovat všechna opatření pro bezpečnost vlastních vojsk vzhledem k vlastním atomovým zbraním.

Velitel armády je řídicím orgánem při organisaci protiatomové ochrany, k čemuž využívá svůj štáb. Štáb armády je povinen vypracovat pokyny velitele v konkrétní plány, zabezpečit jejich proniknutí k vojskům a kontrolovat jejich plnění.

Protiatomovou ochranu musí štáb armády organisovat v každé situaci, protože nepřítel může atomové zbraně použít kdykoli, neboť se na ni spoléhá, jako na jeden z nejrozhodnějších činitelů rozhodujících o výsledku války.